

Homilie op het feest van de Kruisverheffing, in O.L.Vrouw Ver-Assebroek (14-09-2025)

Lezingen: Numeri 21,4-9; Filippenzen 2,6-11; Johannes 3,13-17

Broeders en Zusters,

Op 14 september viert de Kerk het feest van de kruisverheffing. Dit jaar valt het feest op een zondag. En zelfs de zondagsliturgie moet wijken voor de liturgie van dit feest. Dat toont aan hoe belangrijk de Kerk dit feest acht. Waarom? Omdat het kruis het belangrijkste symbool is van onze godsdienst, van het christendom. Er zijn nog andere symbolen waar het christendom voor staat. Een daarvan was de 'vis', die in de eerste eeuwen, toen het christendom een vervolgde minderheidsgodsdienst was, op een omfloerste wijze de figuur van Jezus Christus, Gods Zoon en Redder aanduidde. Maar toen het christendom een erkende staatsgodsdienst werd, werd het kruis het voornaamste symbool van onze godsdienst. Zoals de Ying-Yang het symbool is van het Taoïsme, het dharmawiel van het boeddhisme, de Davidsster van het jodendom en de maansikkel van de islam, zo is het kruis het voornaamste symbool van het christendom. Elke godsdienst heeft zijn symbool, en dat symbool zegt iets over het wezen ervan. Inderdaad, het kruis verwijst ons naar de kern van het christendom. In het centrum van ons geloof staat immers Jezus van Nazaret, die gestorven en verzezen is, vernederd en verheven. De kruisverheffing herinnert er ons eerst en vooral aan dat Christus de heerlijkheid heeft verdiend door als een slaaf de marteldood te ondergaan. Vervolgens kondigt dit feest ons aan dat wie zijn kruis draagt in navolging van Jezus en sterft met Hem, ook met Hem zal leven. Omhooggeheven van de aarde, trekt Hij alle mensen tot zich.

Daarom hing er vroeger in elke huiskamer een kruisbeeld. Ik zeg dat het er "hing", in de verleden tijd, omdat veel christenen tegenwoordig beschaamd zijn om een kruisbeeld in hun huis op te hangen. Ik weet niet of er bij jullie thuis nog een kruisbeeld hangt. Maar veel gedoopten onder de vijftig jaar doen dat niet meer. Ze zijn beschaamd dat hun burens of vrienden het zouden zien. Eigenlijk zijn ze beschaamd om te tonen dat ze christen zijn. Door geen kruisbeeld te hangen laten ze zien dat ze nog weten dat het kruis het voornaamste symbool is van het christendom. Maar misschien weten ze niet meer wat het kruis betekent, naar wie en naar wat het verwijst. Aan de andere kant zien we dat veel mensen, zelfs jongeren, een kruisje als sieraad rond de nek dragen. Voor sommigen is dat een manier om te tonen dat ze christen zijn. Vroeger kregen de meisjes bij hun vormsel een kruisje als sieraad, en ze waren er blij mee. Ik ben vroeger vaak vormheer geweest, en gewoonlijk kregen de vormelingen aan het einde van de dienst een houten kruisje om de hals. Op een keer kwam ik na de dienst naar buiten en ik zag nog net een jongen die het houten kruisje gewoon weggooide in de struiken rond de kerk. Zijn vormsel was een afscheid van de kerk. Het weggooien van dat kruisje was er het trieste symbool van.

Het kruis is niet enkel een symbool. Het verwijst naar de harde realiteit, zelfs vandaag. We krijgen tegenwoordig soms beelden te zien op de tv van christenen die in bepaalde landen vervolgd worden en letterlijk gekruisigd worden. Weten jullie dat er sinds het jaar 2000 1624 geregistreerde gevallen zijn van christenen die omwille van hun geloof vermoord zijn? En dat is slechts het topje van de ijsberg, omdat er veel gevallen onbekend zijn of in het geheim gebeuren. Morgen gaat onze paus Leo, die dan trouwens zijn 70ste verjaardag viert, te Rome voor in een oecumenische dienst waar deze martelaren, behorende tot meerdere christelijke kerken, herdacht worden. De meeste gevallen situeren zich in Afrika: 643, in Azië en Oceanië 357, in het Midden-Oosten en de Magreblanden 277, vooral in Irak en Syrië, in beide Amerika's 304, en in Europa 43. Het zijn echte martelaren, die Jezus letterlijk zijn nagevolgd. Waarom laten ze dat gebeuren? Ze zoeken het niet. Ze worden er toe gedwongen. Maar als het gebeurt,

zijn ze niet wanhopig, maar ze stellen hun hoop in een rechtvaardige God, die uiteindelijk recht zal laten geschieden. De marteldood is voor hen niet louter een smadelijke nederlaag, maar ook een instrument van verlossing en verheerlijking.

Eigenlijk is het kruis een paradox, een 'schijnbare tegenstelling' tussen dood en leven, tussen vernedering en verheffing, tussen negatief en positief. Als we de betekenis van het kruis willen begrijpen, moeten we aan beide aspecten vasthouden.

Enerzijds was het kruis de meest gruwelijke straf in Jezus' tijd. De Romeinen gebruikten de kruisiging als straf voor slaven, vijanden en criminelen. Kruisiging werd gezien als een zeer oneervolle wijze om te sterven. Men hing de veroordeelde aan het kruis zodat iedereen hem kon zien, een geslagen lichaam, dat langzaam maar zeker een verstikkingsdood onderging. Op die manier wilde men de mensen afschrikken zich tegen de macht van Rome te verzetten. Jezus onderging deze smadelijke dood, ofschoon Hij niets misdaan had.

Het heeft vier eeuwen geduurd vooraleer kunstenaars een voorstelling van Jezus aan het kruis durfden uitbeelden. En ze deden het op verschillende manieren. Enerzijds de lijdende Christus, met een mishandeld lichaam en een verwrongen gelaat. Maar anderzijds ook een serene Christus, staande met uitgestrekte handen, vooruitlopend op het gebaar van de Verrezenen die zijn vrede schenkt aan zijn leerlingen. De lijdende Christus werd vooral in het Westen uitgebeeld. De verheerlijkte Christus eerder in het Oosten. Beide afbeeldingen inspireerden zich aan het evangelie. De evangelist Marcus vertelt ons over de angst die de mens Jezus overviel aan het kruis: Hij schreeuwt zijn angst en verlatenheid uit tot zijn Vader: "waarom hebt ge mij verlaten?". De evangelist Johannes daarentegen laat ons een serene Jezus zien, die bewust het uur van zijn heengaan beleeft, zijn opstijgen naar de heerlijkheid van zijn Vader in de hemel. We kunnen geneigd zijn om te kiezen tussen een van beide voorstellingen: de ene die de heerlijkheid van Gods Zoon oproept, de andere die het lijden van de mens Jezus uitbeeldt. Maar met onze beide ogen van het geloof moeten we de twee beelden samen zien: in de God-mens Jezus gaan heerlijkheid en vernedering samen, de almacht van God en de machteloosheid van de mens.

In het evangelie van vandaag kondigt Jezus aan dat hij "van de aarde verheven" zal worden. Hij wordt oorzaak van heil voor allen die naar Hem opzien en in Hem geloven. Op het kruis zal hij zegevieren als op een troon. "God heeft de wereld zozeer bemind dat Hij zijn enige Zoon gegeven heeft. Ieder die gelooft in Hem, zal niet verloren gaan, maar eeuwig leven hebben". Opkijken naar Jezus aan het kruis, en zoals de honderdman geloven dat Hij de Zoon van God is, is erkennen dat het kruis de ultieme liefdedaad van God is.

Wanneer ik een kerk binnenga en naar het kruisbeeld kijk, dan is dat een woord van liefde dat God tot mij spreekt. Kan ik dat woord aanvaarden te midden al het leed dat ik rond mij zie of zelf meemaak? "We verkondigen een gekruisigde Christus, voor joden een schandaal en voor heidenen een dwaasheid", zegt Paulus (1 Kor. 1,23). Onze eigen kruisjes of de kruisen die we moeten dragen zijn voor onszelf ook soms een bron van ergernis. Maar ook daarin worden we aangeraakt door de liefde van God. In onze tegenspoed is Jezus ons nabij. We kunnen ons kruis dragen door op te zien naar het kruis van Jezus en te beseffen: God verlaat mij niet. Hij is altijd in mijn leven aanwezig. Hij brengt mij van het lijden naar de heerlijkheid, van de dood naar het leven. Zozeer bemint Hij mij, dat Hij mij eeuwig leven wil schenken door het verlossende kruis van Jezus Christus, onze Heer. Amen.

Adelbert Denaux, pr.